

MANNEN SOM ELSKET YNGVE

REGISSØR	STIAN KRISTIANSEN
NASJONALITET	NORGE
SPRÅK	NORSK
PRODUKSJONSÅR	2008
SPILLETID	1 T 34 MIN
SENSUR	11 ÅR
MANUS	TORE RENBERG ETTER EGEN ROMAN
PRODUKSJON	YNGVE SÆTHER, MOTLYS
SKUESPILLERE	ROLF KRISTIAN LARSEN, IDA ELISE BROCH, ARTHUR BERNING, OLE CHRISTOFFER ERTVAAG
DISTRIBUSJON	SANDREW METRONOME NORGE AS FILMSTUDIEARK SKREVET AV PER TERJE NAALSUND
KLASSETRINN	10. KLASSE, VIDEREGÅENDE
FAG	NORSK
EMNER	FILM, LITTERATUR, FILMATISERINGER, IDENTITET, UNGDOMSKULTUR

DETTE ER ET FILMSTUDIEARK UTGITT AV FILM&KINO. FOR Å BESTILLE BILLETTER TIL FILMEN TA KONTAKT MED DIN NÆRMESTE KINO

MANNEN SOM ELSKET YNGVE

Både film og roman handler om syttenårige Jarle Klepp fra Stavanger. Handlingen foregår i 1989/90. Sammen med bestevennen Helge diskuterer Jarle politikk og spiller i band. Han er sammen med Katrine, men en dag begynner en ny gutt på skolen, som han blir fascinert av. Yngve, som han heter, er Jarles rake motsetning. Han spiller tennis og har ingen sterke interesser. Jarle forsøker i skjul å bli kjent med Yngve, men dobbeltspillet, der han forsøker å beholde vennskapet med Helge og kjæresteforholdet til Katrine samtidig som han tenker på Yngve hele tiden, fører ham opp i trøbbel. Han kjenner ikke seg selv godt nok til å vite hva han vil, og det fører til at han svikter dem alle.

Dette filmstudiearket gir en liten innføring i forskjellen mellom romanen og filmen, og presenterer noen oppgaver om forholdet mellom film og litteratur og noen oppgaver om identitet og ungdomskultur.

SAMMENLIKNING LITTERATUR OG FILM

Forfatteren Tore Renberg har selv skrevet manuset til filmen, og filmen er blitt ganske forskjellig fra romanen. Hovedtråden i romanen er beholdt, men nesten alle scener i filmen er nye eller noe annerledes enn i romanen. De viktigste endringene er at bandet til Jarle og musikksmak er mer sentralt i filmen, og at Yngve fremstår som mer selvstendig og aktiv enn i boka. Det er sannsynligvis ganske enkle grunner til dette, som har med forskjeller mellom film og litteratur som medier å gjøre. Lydsporet spiller en stor rolle på film, og film kan la oss lytte til både musikken fiksjonspersoner selv spiller og til musikken de hører på.

I boka er musikkopplevelsen skildret slik: "Det var pop-musikk. Nedstripa, akustiske gitarer, piano, kontrabass, mye bra koring. Fint nok. (...) Jeg flippa til

sang to. Roligere enn den første. Nesten litt jazza i kantene, helt på siden av hva jeg pleide å like." (Om Tre små kineseres musikk, side 184.)

Ellers består musikkopplevelsen i boka av name-dropping, som når Jarle og Helge blir kjent med hverandre: "Kan høre på "Psychocandy" i timesvis," sa Helge.

Jeg hosta igjen. Helge viste meg medlidenhet.

"Nettopp begynt?"

Jeg nikket. "Jo."

"Hva med Smiths?" sa han.

"Holder en knapp på "The Queen is dead.""

"Meat is murder' for meg," sa Helge. osv. (Side 139)

I filmen spilles musikken på lydsporet, både for å vise hva de hører på, og av og til for å etablere en stemning. Som filmregissøren sier: "Musikk er et av de sterkeste elementene for framdrift i film. Valget av hvilken låt, hvorfor, når og hvor lenge den skal vare har vi brukt utrolig mye tid på." (Se intervju på "Blått lerret"; <http://www.blaattlerret.no>)

Grunnen til at forholdet til Yngve tar mer plass i boka, er at litteratur kan gjengi tanker og følelser - indre monolog - på en måte som film ikke kan. Film kan i en viss grad gjengi det ved å legge det på lydsporet som "voice over" (fortellerstemme), men det har filmskaperne helt unngått i denne adaptasjonen.

Boka er skrevet som et tilbakeblikk (13 år etter) med utgangspunkt i følgende spørsmål: "Av alle tingene jeg aldri gjorde mens jeg hadde muligheten, er det dette som plager meg mest. Munnen til Yngve. Hvorfor kysset jeg ham ikke?" (s. 17) I boka trenger ikke objektet for tankene å være veldig tydelig som egen karakter. Det er hva fortelleren gjør ut av ham i fantasien sin, og hvordan opplevelsen av Yngve påvirker alt han gjør og tenker, som blir viktig. Selv når Yngve er fraværende fra situasjonene, kan fortelleren gjøre ham nærværende, som når forelskelsen i Yngve påvirker intensiteten i forholdet til Katrine: "Jeg elsket henne den natten. Det er sant. Jeg elsket henne den natten, med kraft fra Yngve." (s. 79)

I filmen må Yngve fremstå som sterkere, mer aktiv og interessant, fordi han både skal stå på egne ben, som en selvstendig karakter i filmen, og fordi han må virke attraktiv på Jarle (og publikum). F.eks. har han plutselig interesse for musikk, men for en type musikk som kameraten til Jarle, Helge, misliker sterkt: synthesizer-musikk. Produsenten for filmen sier om det at: "I opp-taksfasen av filmen oppdaget vi at Yngves karakter ble alt for svak ... For at det skal være litt troverdig at Jarle vakler mellom Katrine og Yngve, så går det ikke at han sitter og lytter til Duran Duran... Det var mer farlig for Jarle, om han likte synthesizer-musikk." (<http://www.blaattlerret.no>) Påtakelig er det også at Yngve tar mye initiativ i forholdet til Jarle i filmen, mens han er passiv gjennom hele romanen.

OPPGAVER

- 1) Hva synes dere ellers er tydelige forskjeller på romanen og filmen *Mannen som elsket Yngve*?
- 2) Sammenlign åpningen og avslutningen av henholdsvis roman og film. Hva vil dere si er forskjellen på dem?

- 3) I filmen spiller opptakskassetten til Jarle med hans egen sang "Jeg var fortapt..." en stor rolle. I romanen fins den ikke. Hvilken rolle spiller den for framdriften (dramaturgien) i filmen?
- 4) Skriv et essay om forskjellene på film som medium og litteratur med utgangspunkt i opplevelsen av filmen og romanen.

IDENTITET OG UNGDOM

I både bok og film spiller smak og interesser en stor rolle i å fortelle hvem personene er - og vil være. Kulturen vi omgir oss med spiller en dobbel rolle: Vi utfor-

sker oss selv når vi utsetter oss for og fordyper oss i bøker, filmer, musikk o.l. Men samtidig sender vi også ut signaler til omgivelsene om hvem vi vil oppfattes som.

I romanen forteller Jarle: "Det jeg liker er folk som gjør det andre ikke gjør. Sier noen ja, kan du banne på at Jarle Klepp sier nei. Liker alt for mange en ny plate, for eksempel av R.E.M., de Lillos eller The Cure, så vær du sikker på at Jarle Klepp synes bandet var bedre før; nei, de har mista det. De som går mot folkemeningen, de kan jeg like. De som gjør det andre ikke gjør." (s. 14)

Det er et sentralt tema i begge versjonene av *Mannen som elsket Yngve* om Jarle vet hvem han er og hva han vil. "Jeg har gjennomskua deg, Jarle, noe så jævlig har jeg gjennomskua deg, du er bunnfalsk (...)" sier Katrine til Jarle da hun gjør det slutt med ham (s. 343). Og Helge tar farvel med Jarle med denne diskusjonen: -Tror du jeg er redd, deg Helge. Vet du hva du er? Du har faen ikke en eneste original tanke, vet du det? Du har bare kopiert foreldrene dine, du er bare en jævla patetisk kopi, vet du det? - Satan - og hva er du, da! Kopi! Du er jo faen en kopi av meg. Herregud! (s. 357)

I en periode av livet vårt, i tenårene, er vi mye mer opptatte av ungdomskulturen rundt oss enn av hva foreldrene våre mener om oss eller hva skolen krever. Livet foregår ute blant venner. Det er der vi forsøker å bli til noen. Dette blir tydelig i *Mannen som elsket Yngve* også. Familien er oppløst, faren er et dårlig forbilde og Jarle stiller ikke opp for moren når hun trenger

ham. Det som foregår på skolen er ikke relevant og vises knapt i filmen (i begynnelsen stikker Helge og Jarle fra en klasseekskursjon). Mye viktigere er frimuttene som arena, der Jarle, Helge og Katrine planlegger livet sitt og snakker om verdiene sine.

Til tross for betydningen kultur har for meningene våre, er det ofte slik at vi følger i fotsporene til foreldrene våre når vi velger utdanning og yrke. I alle fall er det større sjanse for at man selv tar lang utdannelse dersom foreldrene har tatt det. Og likeledes viser tester at skolen i liten grad klarer å utjevne sosiale forskjeller (som stammer fra familieforholdene) blant elevene.

OPPGAVER

- 1) Skriv et essay eller en kronikk om hvilken betydning skole, familie og ungdomskultur har for ungdommer.
- 2) Intervju medelevene deres om hva slags smak de har og hva slags kultur de liker. Spør dem også om hvorfor de liker dette. Bruk dette materialet til å skrive en reportasje om ungdomskulturen til elevene på skolen din.
- 3) Mange elever er på Facebook, der alle brukere har muligheten til å fortelle om seg selv og hva slags musikk, filmer og bøker de liker. Skriv en artikkel der du presenterer facebook-kulturen og diskuterer hvordan den former ungdomskulturen i ditt nærmiljø.
- 4) Mesteparten av kulturen vi omgir oss med er kommersiell på en eller annen måte. Skriv et leserinnlegg der du tar stilling til konsekvensene dette har for hvordan ungdommer utvikler identiteten sin.
- 5) Gjennomfør en undersøkelse av smaken til medelevene dine, og presenter deretter funnene gjennom en

statistisk oversikt og med en kommentar til funnene dine.

6) Smak kan føre til konflikter på forskjellige måter, akkurat som i *Mannen som elsket Yngve*. Dramatiser en slik konflikt ved å skrive en novelle, et lite teaterstykke eller en kortfilm. (Iscenesett deretter teaterstykket og spill inn kortfilmen dersom et er mulig.)

7) "Mannen som elsket Yngve" heter boka og romanen. Skriv en analyse av filmen eller boka der du diskuterer om Jarle virkelig elsket Yngve.